

Henkilökuvassa **Kari Lohva**

Betoni-lehden henkilögalleriassa on haastateltavana vuoritekniikko **Kari Lohva** (s. 1958 Rovaniemen kauppalassa)

”Olin parivuotias, kun perheemme muutti Ouluun, jossa vietin lapsuuteni ja nuoruuteni”, Rovaniemen kauppalassa syntynyt Kari Lohva kertoo. Juuret ovat siis Oulussa, mutta Suomea Kari ehti kiertää laidasta laitaan 29 vuoden uran aikana Suomen Malmi Oy:ssä.

Myös nykyinen ura, pian kymmenen vuotta Rudus Oy:n turvallisuuspääällikkönä tarkoittaa että työmaana on koko Suomi, jossa Ruduksella on runsaat 200 toimipistettä.

Ulkomaiset yritykset rantauttivat turvallisuuskulttuuria

”Olin huono koulunkävijä siinä vaiheessa, kun olisi pitänyt skarpata lukiossa. Jätinkin lukion kesken ja lähdin töihin malminetsintään”, Kari kertoo ammatinvalintakuviota.

Kenttätöissä Kari huomasi että malminetsintä ja kaivosala tuntuivat omalta jutulta. Muutaman vuoden kuluttua hän hakeutui tekulle opiskelemaan ja valmistui vuoriteknikoksi. Ura kulki kenttätöistä työnjohtohommiin ja pikku hiljaa toimistopuolelle kairauspääälliköksi ja koko kenttäporukan junailijaksi.

Suomen lisäksi malminetsintävuosiin mahtui eksoottisempiakin kohteita: yhden kesän Kari työskenteli Grönlannissa, toisen Huippuvuorilla.

Entä työturvallisuus? Sen Kari kertoo tulleen työkuvioiden siinä vaiheessa, kun malminetsintä avautui Suomessa myös ulkomaalaisille yrityksille.

”Ulkomaiset kaivosyhtiöt toivat mukanaan anglosaksisen turvallisuuskulttuurin. Me

olimme ensin ihmeissämme, kun he kyselivät ensimmäiseksi työturvallisuuslukumme. Aloimme laittaa omaa pesää kuntoon. Olimme eräänlaisia varhaisherännäisiä. Vahva motivaattori oli se, että turvallisuus säästää myös kustannuksia, parantaa kilpailukykyä ja tuo luotettavuutta tilaajan silmissä”, sivutoimisesti yrityksen työturvallisuusasioita hoitanut Kari kertoo

Kovat asiat kuntoon

”Työturvallisuuskärpänen puri”, Kari naurahtaa. ”Kun huomasin Ruduksen hakevan työturvallisuuspääällikköä, mietin voisiko vielä siirtyä toiselle toimialalle. Toki yhtäläisyyksiäkin oli: kiviainekset ovat tärkeä osa rudustuotteita. Myös ulkomaisen omistajan kautta tulevat vaatimukset olivat samankaltaisia kuin malminetsintäpuolella.”

Rudukseen Kari tuli vuonna 2008 ja on siitä lähtien tehnyt täysipäiväisesti töitä sekä oman yrityksen että koko alan työturvallisuuden parantamiseksi.

”Ruduksessa alettiin tuolloin rakentaa työturvallisuustiimiä, johon on kuulunut kolmesta viiteen kaveria. Kun itse tulin taloon, työtä oli jo aloitettu. Silloin laitettiin ns. kovia asioita kuntoon: varusteltiin koneita ja laitteita, jotta on turvallista työskennellä. Siten saatiinkin aimo askelin tapaturmataajuutta alennettua.”

Asenteet ovat se vaativin juttu

Mutta, mutta: se työ, joka edelleen jatkuu, ei tule sormennäpäytyksessä: ”Vaikeinta on

muuttaa ihmisen asennetta. Päästä ihmisen korvien väliin. Alan äijäkulttuurin kampaamisessa riittää työtä. Meilläkin henkilöstössä jokainen varmasti tietää ja tuntee säännöt. Siitä huolimatta välillä oikaistaan”, Kari huokaisee ja jatkaa että esimerkiksi henkilösuojaimet voi ostaa rahalla, asennetta ei.

Pienryhmätoiminta erittäin tuloksellista

Yhtenä asennemuokkauksen tuloksellisimpana keinona Kari pitää pienryhmätoimintaa, joka on Ruduksessa ollut käytössä jo vuodesta 2011.

”Se on yksi työturvallisuuden tehokkaimmista työkaluistamme. Se on myös helppo ja käytännössä ilmainen. Tavoitteena on, että sekä jokainen tuotannollisessa työssä oleva oma työntekijä että Ruduksella vakituisesti työskentelevän urakoitsijan työntekijä osallistuu siihen vähintään neljä kertaa vuodessa.”

Tavoite on Karin mukaan saavutettu hyvin. Osallistumisprosentti on reilusti yli 90 prosenttia. Pienryhmän vetäjä on yleensä lähiesimies, ryhmän koko puolisen tusinaa.

Työturvallisuusasioita käydään ryhmässä läpi käytännön esimerkkien kautta. Ne ovat koko kansainvälisessä CRH-konsernissa tapahtuneita turvallisuushälytyksiä ja vakavia vaaratilanteita sekä ns. parhaita käytäntöjä.

Pienryhmässä annetaan kavereiden itse pohtia ja ideoida parannuksia heille työympäristössä tärkeissä turvallisuusasioissa. Kun niitä lähdetään toteuttamaan, henkilön on huomattavasti helpompaa sitoutua niihin kuin ylhäältä norsunluutornista tuleviin määräyksiin.

1 Turvapuistot ovat koko alan turvallisuuskulttuurin oivallinen edistäjä. Kari Lohva oliideoimassa jo vuonna 2009 avattua Rudus-turvapuistoa Espoon Ämmäsuolle. Alun perin oman yrityksen tarpeisiin kehitetyllä puistolla on jo 35 yhteistyökumppania. Myös opiskelijoille järjestetään vuosittain turvallisuuskoulutustapahtumia.

”Kun työturvallisuuteen liittyvät asiat on käyty läpi tekijöiden kanssa yhdessä keskustellen, on tarvittaessa myös helppo muistuttaa, että eikös me näin yhdessä sovittu. Itse osallistumalla ihminen myös sitoutuu toimimaan ihan eri tavalla kuin istumalla päivän koulutuksessa, jossa ulkopuolinen kouluttaja kertoo miten pitäisi toimia.”

Esimies-työntekijä -pari

Pienryhmätoimintaakin pienimuotoisempi on Ruduksessa toteutettu koulutusrupeama, jossa muodostettiin esimies-työntekijä -pareja. Heille annettiin koulutuksessa valmiuksia viedä työturvallisuuskulttuuria omiin työpaikoihinsa.

”He kokoavat omassa työpisteessä kokoon porukan, joka miettii keinoja esimerkiksi kyseisen työpisteen liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Juuri liikenne onkin meille se riskialttein tapaturmien osalta.”

”Kuka muu olisi parempi ideoimaan parannuksia kuin tilanteissa itse oleva”, Kari kysyy.

”Kun henkilöstö pääsee itse päättämään mitä asioita viedään eteenpäin, on osallistuttaminen ja sitoutuminen parempaa kuin muualta annettuna. Olen vakuuttunut että kun kuka tahansa meistä oivaltaa itse jonkun asian, se tuntuu hyvältä ja oikealta.”

Idean parityöskentelyyn Kari sai, kun pääsi osallistumaan Skanskan LIFE – minä välitän työturvallisuusohjelman yhteen sessioon.

”Skanskan toisista välittämisen periaate on meillä myös mukana. Tavoitteena on että

Juha Kuva

ihmiset puuttuvat ja opastavat toisiaan oli sitten työkaveri tai esimies.”

Turvapuistoissa oikeita vaaranpaikkoja

Ruduksen ja samalla koko alan turvallisuuskulttuurin oivallinen edistäjä ovat turvapuistot. Niitä on Suomessa kolme: vuonna 2009 avattu Rudus-turvapuisto Espoon Ämmäsuolla, vuodesta 2014 toiminut Pohjois-Suomen turvapuisto Oulussa ja syksyllä 2017 avattu Työturvallisuuden harjoitusalue Kuopiossa.

Idealampun turvapuiston perustamiseen Kari kertoo syntyneen valokuvista, joita hän näki New Jerseyssä sijainneesta sisaryrityksestä. Kuvissa oli merikontteihin lavastettuja vaaranpaikkoja.

Rudus-turvapuisto suunniteltiin alun perin palvelemaan omaa yritystä. Kun Karin puhelin alkoi vuonna 2009 pidettyjen avajaisten jälkeen soida tiuhaan, päätettiin kiinnostuneet ottaa mukaan yhteistyökumppaneiksi. Heitä on nyt yhteensä 35. Uusimpana mukaan on tullut Työturvallisuuskeskus. Suurin osa yhteistyökumppaneista on rakentanut puistoon myös rastin yrityksen omalta toimialueelta. Samanlainen on periaate myös Oulussa ja Kuopiossa.

Kari korostaa, että kaikki rakennusalan työturvallisuuteen liittyvä tieto ja osaaminen on yhteistä: ”Meilläkin on turvapuistossa kumppaneita, jotka liike-elämässä ovat kilpailijoitamme, mutta turvallisuudessa ei tietoa pantata.”

Eriyisen ilahtunut hän on siitä, että opiskelijat on saatu turvapuiston vakikäyttäjiksi: keväällä on turvallisuuspäivä ammattiopistolaisille, syksyllä ammattikorkeakoululaisille. Ne järjestetään yhteistyössä Rakennusliiton ja Ammattiliitto Pron kanssa.

Yritysten pysyvien työntekijöiden ja aliurakoitsijoiden koulutuksen lisäksi Kari vinkkaa turvapuistoa erinomaisena työturvallisuuden perehdytyspaikkana kesätyöntekijöille.

Jännä lisä Rudus-turvapuistossa ovat harvase viikonloppu ja usein arki-iltoinakin koulutettavat pelastuskoirat.

”Pelastuskoiraporukat ovat huomanneet puiston erinomaiseksi harjoituspaikaksi. Porukoita on käynyt jopa Turusta saakka. Hieno juttu, hyvää toimintaa ja puistonkin kannalta ihan hyvä että siellä on elämää myös varsinaisen työajan ulkopuolella.”

Kaikkien yhteinen asia

Kari toimii Rakennustuoteteollisuus RTT:n turvallisuusryhmän puheenjohtajana, hän on myös Infran turvallisuusryhmän ja Rakennusteollisuus RT:n turvallisuusryhmän työvaliokunnassa.

”Tavoitteena on että saadaan turvallisuusviestiä kulkemaan tuoteteollisuudesta talonrakentamiseen ja infraan ja toisinpäin. Kaikki ne saumautuvat yhteen.”

”Näkemykseni ja toiveeni on, että näissä työturvallisuusasioissa jaettaisiin oppia toisillemme. Siinä olemme kaikki yhtä ja samaa perhettä, vaikka bisneksessä kilpailemme keskenämme. Mielestäni se on jo ymmärrettykin hyvin”, Kari iloitsee.

Alan maine tarvitsee hänen mukaansa petrausta jo senkin takia, että myös jatkossa saadaan laadukasta työvoimaa. Nykynuorisoa tuskin kiehtoo ala, jossa kavereilta puuttuu sormia.

Pk-yrityksillä näytön paikka

”Työturvallisuuden kantilta ala on valitettavasti kahtia jakautunut”, Kari harmittelee.

”Isot yritykset ottavat turvallisuusasiat vakavasti, kehitys on ollut myönteistä. Mutta

pk-puolella moni yritys on vielä lähtökuopissa. Sitä kautta tapaturmataajuuden pieneminen on rakennusalalla ollut luvattoman hidasta.

Mikä neuvoksi? ”Pienemmät yritykset ovat usein isompien alihankkijoita, isoille työmaille tullessa heitäkin koskevat samat turvallisuusvaatimukset. Pikku hiljaa turvallisuuskulttuuri juurtuu”, Kari uskoo.

Hän kuitenkin korostaa sanoja pikku hiljaa ja kertoo valaisevan esimerkin: ”Kävin vastikään isolla työmaalla. Siellä alihankkijankin porukalla oli kaikki tarpeelliset suojaimet käytössä. Seuraavana päivänä kävin omakotityömaalla. Siellä oli töissä tämä sama alihankkija ja samat kaverit, suojaimia ei kuitenkaan käytetty.”

Viesti siitä, miksi suojaimia käytetään, ei ollut mennyt perille. - Ei niitä käytetä sen takia että vaaditaan vaan työntekijän turvallisuuden takia.

Raha on Karin mukaan eittämättä tehokas kannustin. Kun yhden keskimääräisen työtaturman hinnaksi on laskettu 10 000 euroa, säästö on helposti laskettavissa.

Pk-yritysten aktivoimista on Karin mukaan RT-tasolla mietitty tarmokkaasti. Esimerkiksi vuotuisen Työturvallisuusviikon ohjelmaa on yritetty rakentaa myös pk-yrityksiä kiinnostavaksi.

”Koko alaa ei vie eteenpäin, jos siellä pelkää me turvallisuususkovaiset vakuutemme toisiamme. Mukaan pitää saada myös ne jotka eivät ole vielä heränneet. Herättelijöinä voivat olla esimerkiksi vakuutusyhtiöiden edustajat, jotka kertovat miten euroja säästyy, kun vakuutusmaksut pienenevät turvallisuuden parantuessa.”

Kaikkea ei tarvitse keksiä itse

Haastattelua edeltävällä viikolla Kari oli käynyt Amsterdamissa CRH:n työturvallisuusseminaarissa. Eri maiden kollegojen tapaaminen, keskustelut ja hyvien käytäntöjen esittelyt antavat hänen mukaansa hyviä eväitä omaan toimintaan. Kaikkea ei tarvitse keksiä itse.

Samalla voi mitata oman toiminnan onnistumista. Reilut kymmenen vuotta sitten Rudus

oli CRH-turvallisuusmittarin häntäpäässä, nyt se on kärkikastia. Kun Ruduksessa vuonna 2006 sattui runsaat 100 työstä poissaoloon johtanutta työtaturmaa, nyt niitä tapahtuu yhden käden sormilla laskettava määrä.

Aliurakoitsijat ovat mukana Ruduksen tilastoissa: noin 900 ruduslaisen lisäksi yritykselle kokopäiväisesti toimivia aliurakoitsijoita on 500 - 600. CRH-tasolla onkin laskettu että aliurakoitsijan riski joutua työtaturmaan on jopa nelinkertainen verrattuna omaan henkilöstöön.

Ruduksella on toimintaa myös Pietarissa, Viipurissa ja Tallinnassa. Pietarissa Lujabetonin kanssa olevalla yhteisyrityksellä on seitsemän tehdasta.

”Turvallisuusasioiden vieminen eteenpäin on siellä Ruduksen tontilla. Se on pitkä ja vaativa työ, turvallisuuskulttuuri on aivan eri tasolla kuin meillä. Rakennustyömaiden turvallisuustaso on keho”, Kari sanoo suoraan.

Sen sijaan Virossa tilanne on lähes päinvastainen: ”Kiitos hyvien esimiesten siellä on turvallisuusasioissa edistytty esimerkillisesti. Sinne voisivat kaverit Suomesta mennä ottamaan mallia.”

Puutarhanhoitoa ja golfin opettelua

Kari asuu vaimonsa kanssa Veikkolassa itse rakennetussa omakotitalossa.

”Molemmat tyttäret ovat jo muuttaneet omilleen. Isänä voi olla ylpeä, että he eivät opiskeluissa ole ottaneet minusta mallia”, hän naurahtaa. Vanhempi tytär, bioinformaatioteknologian DI, opiskelee työn ohessa myös Hankenilla. Myös nuorempi tytär on tuleva DI, hän opiskelee tuotantotaloutta Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa.

Omakotiasujalla riittää Karin mukaan sopivasti vapaa-ajan puuhaa puutarha-, nikkarointi- ja lumitöissä.

Muutama vuosi sitten Kari alkoi pelata yhdessä vaimon ja välillä tyttärienkin kanssa golfia: ”Se on laji, jossa pääsee mukavasti irti arkirutiineista.”

Sirkka Saarinen